

**PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
DLA GMINY GRABICA NA LATA 2011 – 2015.**

I. WPROWADZENIE

Przyjęta w 1948 r. konstytucja Światowej Organizacji Zdrowia określa zdrowie psychiczne jako pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka. Ze względu na wieloznaczność i ogólnikowość terminu, pojęcie zdrowia psychicznego jest w różny sposób kategoryzowane i uściślane, choć przeważa pogląd, iż nie istnieje jedna i bezwzględnie uniwersalna definicja zdrowia psychicznego, nie ma jednej, „oficjalnej” definicji, ponieważ (według WHO) różnice kulturowe, subiektywne odczucia oraz rywalizujące ze sobą profesjonalne teorie wpływają na to, jak termin ten jest rozumiany. Jedynym aspektem z którym zgadza się większość ekspertów jest to, że zdrowie psychiczne i zaburzenie psychiczne nie są do siebie przeciwstawne, czyli brak rozpoznanej choroby psychicznej nie musi oznaczać zdrowia psychicznego.

Definicje medyczne – określają zdrowie psychiczne jako niewystępowanie objawów psychopatologicznych, homeostazę w procesach fizjologicznych, brak defektów w strukturze i funkcjach psychicznych,

Definicje psychologiczne – określają jako zdolność do twórczego rozwoju i samorealizacji, akceptację i poczucie własnej wartości i tożsamości, zdolność osiągania satysfakcji z życia, realistyczną percepcję rzeczywistości,

Definicje socjologiczne – jako zdolność przystosowania się jednostki do norm kulturowych i środowiska społecznego, uwewnętrzniania norm w przebiegu socjalizacji, umiejętności prawidłowej koegzystencji w grupie i właściwego funkcjonowania w rolach społecznych.

Według Marii Jahody jednostka zdrowa psychicznie, to:

- jednostka aktywnie przystosowująca się do otoczenia, usiłująca spełniać wymagania otoczenia bez utraty indywidualności
- jednostka charakteryzująca się spójną oraz zintegrowaną osobowością
- jednostka postrzegająca siebie i świat adekwatnie do sytuacji i własnych możliwości, czasami niezależnie od własnych potrzeb (brak egoizmu z zachowaniem egocentryzmu)

Według Kazimierza Dąbrowskiego zdrowie psychiczne to zdolność do rozwoju w kierunku wszechstronnego rozumienia, przeżywania, odkrywania i tworzenia coraz

wyższej hierarchii rzeczywistości i wartości, aż do konkretnego ideału indywidualnego i społecznego.

Na **zdrowie psychiczne** składa się: zrozumienie własnych uczuć, przyjęte zasady myślenia i działania, poczucie własnej wartości, poczucie samospelnienia, samorealizacji, brak niepewności, odpowiednie reagowanie na stres, radzenie sobie ze stratami, dobre relacje ze społecznością, uczenie się na podstawie doświadczeń. **Zdrowie psychiczne** to także dojrzałość społeczna polegająca na zdolności i umiejętności pełnienia różnych ról i funkcji rodzinnych, zawodowych i społecznych. Ważna jest tu umiejętność dostosowania się do środowiska, w którym żyjemy – pełna integracja z nim. Wartościowy kontakt społeczny z grupą społeczną jest bardzo ważny dla człowieka, gdyż potrzebujemy innych do własnego rozwoju - naszej osobowości, predyspozycji, talentów i cech charakteru oraz umiejętności zawodowych.

Uznając, że zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi ważnym elementem zdrowia publicznego istnieje potrzeba wypracowania lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.) ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ponadto, w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- 2) zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- 3) kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Powyższe działania określone są w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego, który został przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011 r. nr 24 poz. 128). Prowadzenie działań kreślonych w Programie należy do zadań własnych samorządów województw, powiatów i gmin, Narodowego Funduszu Zdrowia oraz ministrów właściwych ze względu na charakter określonych działań.

Podstawę do podejmowania działań w zakresie ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego wyznaczają następujące akty prawne:

1. ustawa z dnia 19 sierpnia o ochronie zdrowia psychicznego;
2. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, zgodnie z którą do zadań własnych Gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty z zakresu ochrony zdrowia;
3. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
4. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zgodnie, z którą do zadań własnych Gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – Rada Gminy Grabica Uchwałą Nr XX/138/2009 z dnia 29 września 2009 r. przyjęła Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grabica na lata 2009 - 2013 ;
5. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii – zadania – zadania własne Gminy wynikające z tych ustaw realizowane są w ramach odrębnego, corocznie uchwalanego przez Radę Gminy Grabica, gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Niniejszy Program określa i wyznacza kierunki działania w zakresie poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców, zaspokajania ich potrzeb zdrowotnych oraz organizacji opieki zdrowotnej.

Program obejmuje przedstawienie propozycji planowanych działań w obszarze zdrowia psychicznego, które mogą przyczynić się do wypracowania docelowego modelu organizacji opieki psychiatrycznej w powiecie piotrkowskim.

II. DIAGNOZA ZJAWISKA ZABURZENIA PSYCHICZNEGO.

Zgodnie z art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego osoby z zaburzeniami psychicznymi to osoby:

- chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne);
- upośledzone umysłowo;
- wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczone są do zaburzeń psychicznych a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych, lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Według danych Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego od roku 1990 do 2007, wskaźnik rejestrowanego rozpowszechnienia zaburzeń psychicznych wzrósł o 119 % w opiece ambulatoryjnej i o 50 % w opiece stacjonarnej. W opiece ambulatoryjnej w tym okresie wystąpił wzrost wszystkich kategorii zaburzeń psychicznych typu psychotycznego i niepsychotycznego. Najwyższy wzrost wystąpił w przypadku zaburzeń spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych; upośledzenie umysłowe wzrosło o 153 %, a zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu o 82 %.

Resort zdrowia podkreśla, że od początku lat 90. następuje sukcesywny wzrost zachorowalności na zaburzenia psychiczne. Powodują to zmiany społeczno – ekonomiczne, których wynikiem jest pojawienie się nowych zagrożeń dla zdrowia psychicznego w postaci biedy, bezrobocia oraz braku poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, socjalnego i zdrowotnego.

Również Polskie Towarzystwa Psychiatryczne zauważa, że w ostatnich latach znacząco wzrosła liczba Polaków cierpiących na zaburzenia psychiczne.

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grabicy w oparciu o kryteria definicji zaburzeń psychicznych sformułowanej w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego ze świadczeń skorzystało:

- w 2008 r. – 32 osoby z zaburzeniami psychicznymi,

- w 2009 r. – 41 osób z zaburzeniami psychicznymi,
- w 2010 r. – 49 osób z zaburzeniami psychicznymi.

Łącznie w tych latach Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grabicy udzielił pomocy 51 osobom z problemami psychicznymi.

Z analizy danych wynika, że liczba osób z zaburzeniami psychicznymi corocznie wzrasta. Coraz częściej pojawia się również zjawisko samobójstw.

III. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI.

Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi w gminie Grabica jest realizowana w ramach podstawowej opieki medycznej w formie doraźnej, ambulatoryjnej, finansowanej ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia na świadczenia zdrowotne. Z budżetu Gminy Grabica finansowane są zadania z zakresu pomocy społecznej.

Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach realizacji zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grabicy odbywa się poprzez:

1. Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin, w szczególności obejmujące poradnictwo prawne, medyczne, psychologiczne i rodzinne – realizowane w ramach działalności GOPS.
2. Podejmowanie działań interwencyjnych w celu umieszczenia osoby w szpitalu psychiatrycznym bez jej zgody, w trybie nagłym.
3. Podejmowanie działań w celu uzyskania postanowienia sądu o umieszczeniu w szpitalu psychiatrycznym, zakładzie opiekuńczo – leczniczym lub domu pomocy społecznej – pomoc w wykonaniu postanowienia.
4. Podejmowanie działań w celu częściowego bądź całkowitego ubezwłasnowolnienia, ustanowienia opiekuna prawnego.
5. Kierowanie do Domu Pomocy Społecznej dla osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego.
6. Pomoc rodzinie w radzeniu sobie z następstwami choroby.
7. Pomoc w tworzeniu sieci oparcia społecznego.
8. Realizacja zadań wynikających z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy o pomocy społecznej.

Powyższa diagnoza pozwala ustalić następujące cele oraz kierunki działań Gminy Grabica w zakresie ochrony zdrowia psychicznego.

IV. DZIAŁANIA GMINY GRABICA NA RZECZ OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO.

Wyznacznikiem do określenia priorytetów i kierunków podejmowanych działań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego będzie Narodowy Program Ochrony zdrowia Psychicznego na lata 2011 – 2015. Priorytety Programu będą spójne z założeniami określonymi w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grabica, a w szczególności celem operacyjnym 3.2. Poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych. Usprawnianie osób niepełnosprawnych.

Priorytety Programu:

1. Diagnoza, analiza i aktualizacja informacji o potrzebach i uwarunkowaniach zdrowotnych mieszkańców Gminy Grabica.
2. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.
3. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

Wskazane powyżej priorytety będą realizowane w szczególności poprzez następujące działania w ramach Programu:

1.1. Systematyczna diagnoza sytuacji zdrowotnej mieszkańców Gminy Grabica oraz analiza potrzeb i możliwości.

Realizacja działania 1.1.

- 1) Zbieranie dostępnych danych, które pozwolą dokonać pomiaru zjawiska. Źródłem informacji będą statystyki szkół, przychodni zdrowia, poradni zdrowia psychicznego, pomocy społecznej oraz badania ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców Gminy Grabica pozwalające określić postawy

mieszkańców wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, a także opinie na temat sposobu pomagania rodzinom, gdzie występuje zjawisko. Postawa sąsiadów często określa szybkość reagowania i ewentualnej interwencji umożliwiającej pomoc osobie zaburzonej.

- 2) Przeprowadzenie diagnozy i ustalenie zasobów środowiska lokalnego, a więc działalność instytucji, placówek, organizacji pozarządowych, świetlic; przeprowadzanie badań pozwalających określić postawy pracowników służb i placówek stykających się z problemem zaburzeń psychicznych na danym terenie, a także poziom ich kwalifikacji potrzebnych do skutecznego pomagania.

2.1. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.

2.1.1. Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.

2.1.2. Przeciwdziałanie stygmatyzacji, dyskryminacji i wykluczeniu osób z zaburzeniami psychicznymi.

2.1.3. Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi

2.1.4. Współpraca i tworzenie instytucji poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.

Realizacja działania 2.1.:

- 1) Opracowanie i realizacja Gminnego Programu promocji zdrowia psychicznego.
- 2) Szkolenie pracowników w zakresie wczesnego rozpoznawania zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży oraz postępowania z osobami zaburzonymi.
- 3) Prowadzenie kampanii informacyjnych skierowanych na wywołanie postaw zrozumienia i akceptacji dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz realizacja lokalnych projektów informacyjno – edukacyjnych przeciwdziałających dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.

- 4) Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.
- 5) Utworzenie punktu pomocy kryzysowej oferującego poradnictwo i pomoc w stanach kryzysu zagrażającego zdrowiu psychicznemu oraz rozszerzenie zakresu pomocy udzielanej przez podmioty powołane do pomocy rodzinom i udzielania wsparcia w sytuacjach kryzysowych.

3.1. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

- 3.1.1 Upowszechnianie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej.
- 3.1.2. Upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.
- 3.1.3. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 3.1.4. Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy.

Realizacja działania 3.1.:

- 1) Stworzenie warunków dla utworzenia sieci centrów zdrowia psychicznego zapewniających kompleksową opiekę dla mieszkańców gminy, w tym tworzenie lokalnych punktów pomocy kryzysowej.
- 2) Zwiększenie dostępności do świadczeń zdrowotnych z zakresu porad psychologicznych i psychiatrycznych.
- 3) Podpisanie porozumienia ze Szpitalem Wojewódzkim w Piotrkowie Tryb. w zakresie integracji działalności ambulatoryjnej i stacjonarnej na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 4) Wspieranie samopomocowych inicjatyw pacjentów, ich rodzin i organizacji pozarządowych, służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 5) Prowadzenie kampanii szkoleniowo – informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 6) Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem

Pracy w szczególności w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.

7) Powołanie zespołu koordynującego realizację Programu.

4. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU.

Realizacją, kordynowaniem i monitorowaniem Programu zajmie się powołany przez Wójta Gminy Grabica - zespół koordynujący. Do prac zespołu zostaną zaproszeni przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, przedstawiciele resortu zdrowia, przedstawiciele oświaty.

Źródła finansowania:

Wskaźniki monitoringu:

- liczba osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych,
- liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy,
- liczba wykrytych zaburzeń.

Podmiot koordynujący:

Właściwa do spraw zdrowia komórka Urzędu Gminy Grabica.

Podmioty uczestniczące:

Właściwa ds. pomocy społecznej jednostka organizacyjna.

Właściwa ds. edukacji komórka organizacyjna Urzędu Gminy Grabica.

Łódzki Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

Organizacje pozarządowe.

Świadczeniodawcy usług medycznych.

Harmonogram działań Gminnego Programu Ochrony zdrowia Psychicznego

L.p.	Działanie	Zadanie	Termin realizacji	Odpowiedzialny za realizację	Wskaźnik realizacji	Źródła finansowania
1.	Systematyczna diagnoza sytuacji zdrowotnej mieszkańców Gminy Grabica oraz analiza potrzeb i możliwości.	Zbieranie dostępnych danych, które pozwolą dokonać pomiaru zjawiska.	Na bieżąco	Sekretarz Gminy; GOPS; PZOZ; NFZ	Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi zamieszkujących na terenie Gminy Grabica, liczba zebranych ankiet	Środki własne
		Przeprowadzenie diagnozy i ustalenie zasobów środowiska lokalnego.	Do grudnia 2011 r.	Sekretarz Gminy; GOPS; PZOZ; GZEAS	Mapa zasobów środowiska lokalnego, analiza SWOT, liczba zebranych ankiet	Środki własne
2.	Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.	Opracowanie i realizacja Gminnego programu promocji zdrowia psychicznego	Do czerwca 2011 r.	Sekretarz Gminy; PZOZ; GOPS	Przygotowany dokument	Środki własne; Środki pozyskane z zewnątrz
		Szkolenie pracowników w zakresie wczesnego rozpoznawania zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży oraz postępowania z osobami zaburzonymi	Corocznie	Sekretarz Gminy; GOPS; PZOZ; GZEAS	Liczba osób biorących udział w szkoleniach	Środki własne
		Prowadzenie kampanii informacyjnych skierowanych na wywołanie postaw zrozumienia i akceptacji dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Od lipca 2011 r.	GOPS; PZOZ; GZEAS; Sekretarz Gminy	Liczba ulotek i plakatów informacyjnych;	Środki własne; Środki pozyskane z NFZ
		Opracowanie i realizacja lokalnych projektów informacyjno – edukacyjnych przeciwdziałających dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.	Od czerwca 2011 r.	Sekretarz Gminy; GZEAS; PZOZ; GOPS	Przygotowane projekty	Środki własne; Środki pozyskane z PFRON
		Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie	Od lipca 2011 r.	GOPS;	Przygotowany dokument	Środki własne;
		Utworzenie punktu pomocy kryzysowej oferującego poradnictwo i pomoc w stanach kryzysu zagrażającego zdrowiu psychicznemu	Do grudnia 2013 r.	Urząd Gminy; PZOZ;	Punkt pomocy kryzysowej	Środki własne; Środki pozyskane z zewnątrz

3.	Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym	Stworzenie warunków dla utworzenia sieci centrów zdrowia psychicznego zapewniających kompleksową opiekę dla mieszkańców gminy, w tym tworzenie lokalnych punktów pomocy kryzysowej	Do grudnia 2013 r.	Urząd Gminy; PZOZ; Konsultant Wojewódzki ds. Psychiatrii	Liczba utworzonych punktów	Środki własne; Środki pozyskane z NFZ; Środki pozyskane z zewnątrz
		Zwiększenie dostępności do świadczeń zdrowotnych z zakresu porad psychologicznych i psychiatrycznych.	Od lipca 2011 r.	Urząd Gminy; PZOZ; Konsultant wojewódzki ds. Psychiatrii	Liczba udzielonych porad	Środki własne; Środki pozyskane z NFZ
		Podpisanie porozumienia ze Szpitalem Wojewódzkim w Piotrkowie Tryb. w zakresie integracji działalności ambulatoryjnej i stacjonarnej na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi (dotyczy Poradni Zdrowia Psychicznego)	Do grudnia 2011 r.	Wójt Gminy; PZOZ; Rada Gminy	Porozumienie	Środki własne
		Wspieranie samopomocowych inicjatyw pacjentów, ich rodzin i organizacji pozarządowych, służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Od czerwca 2011 r.	Urząd Gminy; GOPS	Liczba grup wsparcia	Środki własne; Środki pozyskane z zewnątrz; Środki pozyskane z PFRON
		Prowadzenie kampanii szkoleniowo – informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z zaburzeniami psychicznymi.	Od lipca 2011 r.	Urząd Gminy; GOPS; PUP	Liczba zorganizowanych kampanii	Środki własne; Fundusz Pracy
		Nawiązanie współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w szczególności w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi	Od lipca 2011 r.	Urząd Gminy; GOPS; PCPR; PFRON; PUP	Liczba osób objętych różnymi formami działalności; Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi podejmujących zatrudnienie.	Bez kosztów
		Powołanie zespołu koordynującego realizację Programu	Do czerwca 2011 r.	Wójt Gminy	Dokument powołujący	Bez kosztów